

Social retssikkerhed - Forslag til forbedringer – 14.oktober 2012

Skriftlig (og lidt længere) version min tale ved Foretrædet for Socialudvalget, Folketinget, torsdag den 11. oktober kl. 10.15

V/ erling.frederiksen@gmail.com, Landevejen 26, 4532 Gislinge, Tel.: 59 46 36 29 // 28 21 29 89

Manglende retssikkerhed for de fattige

Et flertal i Udvalget erkender, at der er problemer med retssikkerheden for nogle grupper af fattige. Bl.a. har man afholdt en høring den 20. september 2012 om problemerne.

Der er også meget alvorlige og store retssikkerhedsmæssige problemer i forhold til jobcentrene og beskæftigelsespolitikken, så problemerne berører også andre Udvalgs områder.

Jeg vil dels skitsere nogle problemstillinger og antyde lappe- løsninger, som ikke medfører en samlet udvidelse af antallet af offentligt ansatte.

Jeg mener, at lovgivning og praksis på betydelige dele af socialområdet og næsten hele beskæftigelses- og aktiveringsområdet er løbet helt af sporet og ikke kan rettes op.

Nogle af de 12 forslag og problemstillinger, som jeg skitserer nedenfor vil dog kunne implementeres i den eksisterende lovgivning.

Men jeg mener, at der er behov for en helt ny lovgivning, hvor kontrol og rådgivning er skarpt adskilt i forvaltningerne.

Ethvert politisk tiltag på området har hidtil stort set medført flere ansatte i jobcentrene og ringere forhold for borgerne.

Jeg står til rådighed for Udvalgets medlemmer, såfremt man ønsker noget uddybet, beskrevet eller forklaret.

Jeg har på nuværende tidspunkt fået medhold i Statsforvaltningen i otte sager i træk, hvor enlige forsørgere har fået medhold i, at de var/er reelt enlige.

Jeg har fortsat sager under behandling i både Statsforvaltningen, Ankestyrelsen og hos Ombudsmanden.

Forslag:

1.

Mange af problemerne med retssikkerheden for de fattige befolkningsgrupper har sin årsag i de meget vidtgående beføjelser som kommunerne har i forhold borgere, som søger om eller få ydelser. Et kryds er blevet glemt af en telefonpasser kan betyde stop for ydelser i ugevis, og en påbudt aktivering kan der reelt ikke klages over – fordi et "kommunalt skøn" altid rigtigt. Det kan formelt klages til Beskæftigelsesankenævnet, men det "kommunale skøn" har altid ret.

Der findes ikke rigtigt instanser, der kan sikre lovlig kommunal sagsbehandling og som kan gribe ind i forbindelse med forkert og/eller ulovlig sagsbehandling.

Ombudsmandens redegørelse af 19. april 2012 om en sag fra Sorø, som havde været gennem et langt sagsbehandlingsforløb i kommunen, Statsforvaltningen og Ankestyrelsen, og som alle gav kommunen medhold, men hvor Ombudsmanden underkendte afgørelsen primært med henvisning til dårlig/ ulovlig sagsbehandling.

Den sag kunne have været stoppet i opløbet – ellers kommunen kunne evt. have fået medhold, hvis der havde været foretaget en lovmedholdelig sagsbehandling.

Jeg har en sag fra Holbæk, hvor en kvinde ikke har fået sine ydelser, selvom jeg kan påvise flere forhold, som viser, at hun ikke kan have haft et ægteskabslignende forhold til sin eksmand. Manden fik bl.a. tilkendt ydelser som enlig forsøger pr. 1. april 2011, men kvinden samtidigt er vurderet til at leve i et ægteskabslignende forhold med ham.

Statsforvaltningen mener ikke der er tilstrækkeligt med nye oplysninger til, at det kan begrunde en genoptagelse af sagen og for Ankestyrelsen sagen hverken principiel eller generel.

Det betyder, at jeg skal skriv en lang skrivelse til Ombudsmanden og vedlægge et bjerg af dokumenter, hvorefter vi påregne mindst et halvt år behandlingstid – som evt. også indbefatter at jeg skal forholde mig til, kommentere og besvare den korrespondance, som Ombudsmanden så vil optage med Ankestyrelsen og Statsforvaltningen.

Altså, hvis Ombudsmanden tager sagen.....

Det burde være enklere at rette den slags fejl.

Staten kunne etablere en statslig retsmyndighed (uafhængig af kommunen) i hver kommune, som havde bemyndigelse til at omgøre kommunale afgørelse og påtale dårlig sagsbehandling med henblik af at forbedre kvaliteten af den kommunale sagsbehandling.

Det ville have en opdragende effekt, hvis afgørelserne fra denne statsinstitution havde opsættende virkning.

Det kunne være en statslig kommunemand, som havde adgang til alle sager, og som havde beføjelser til at kræve ulovlig og dårlig sagsbehandling lovliggjort eller forbedret.

Eller en forvaltningsdomstol.

2.

Med aktivloven fra 1998 skete der en betydelig sammenblanding af arbejdsopgaverne for sagsbehandlerne, således at den samme sagsbehandler og afdeling både skal hjælpe, kontrollere, chikanere og evt. sanktionere borgere. Denne tendens blev forstærket, da Kommunerne efter de seneste kommunalreform også fik ansvar for Jobcentrene.

Borgere som søger hjælp og rådgivning kan altså risikere, at disse oplysninger bruges mod dem i andre sammenhænge. Når ansvaret for den absurd tåbelige beskæftigelseslovning er overdraget til Kommunerne, så betyder det, at Kommunen for mange mennesker forbindes med pengespild, chikane, meningsløshed, tilfældigheder og uforudsigelighed.

Det skaber modvilje mod myndigheder og utryghed for borgerne. Det betyder, at de myndigheder, som er (burde være!) til for borgerne for at kunne yde dem hjælp og rådgivning, nu har ansat vagtmænd for at beskytte sig mod disse borgere.

3.

Den omfattende kontrol og de voldsomme sanktioneringer af de fattige forklares ofte med hensynet til, at skatteyderne ikke skal betale til sociale bedragerer og arbejdssky. Altså, man gør det for fællesskabets og hele samfundets skyld, for at borgerne fortsat skal støtte op om velfærdsstaten.

Men konsekvensen er langt hen ad vejen den modsatte. De anonyme anmeldelser, vilkårlig sagsbehandling, overvågning af borgerne og meningsløs aktivering helt uden klage- eller ankemuligheder skaber netop det modsatte opfattelse af kommunen (eller systemet).

Myndighederne er ikke længere en gennemskuelig magt, som man kan forholde sig nogenlunde afklaret til.

I brede befolkningsgrupper bliver kommunen og de kommunale systemer nu betragtet på samme måde som borgerne i de tidligere statskapitalistiske lande i Østeuropa betragtede staten.

Dette had, denne magtesløshed og denne fortvivlelse bærer ikke frem mod noget bedre samfund eller noget fællesskab mellem klasserne.

4.

Anonyme anmeldelser skaber mistro og mistillid i lokalområderne, og det vil betyde en yderligere fraflytning fra mindre lokalsamfund. Desuden vil der komme hævnaktioner og mod-anmeldelser, som kommunale sagsbehandlere skal bruge tid på.

Jeg mener, at der er behov for en opstramning af reglerne for anvendelsen af anonymt modtagne anmeldelser.

Et er, at anmeldere af vægtige grunde ønsker at være anonym overfor den anmeldte, men det udelukker jo ikke, at Kommunen bør kræve identiteten oplyst, hvis anmeldelsen skal behandles.

5.

Man bør se på, om der skal være så stor forskel på indkomsten hos Kontanthjælpsmodtagere som er henholdsvis enlige, samboende eller gifte. I øjeblikket straffer man økonomisk de familier, hvor forældrene er gifte og på kontanthjælp.

Uden selv at have prøvet ægteskabet glæder, så vil jeg anbefale, at de borgerlige partiers familiepolitik udvides til også at omfatte de fattige befolkningsgrupper.

Så længe der er disse potentielle økonomiske gevinster ved ikke at være samboende, så har Kontrolgrupperne mulighed for at legitimere deres egen indsats ved at overvåge og undersøge de fattiges leve- og familieforhold. Nogle kommuner påbegynder tilsyneladende en ny sag, hver gang en kontanthjælpsmodtager får et barn.

6.

Sagsbehandlingsprocedurerne i Statsforvaltningerne, Ankestyrelsen og hos Ombudsmanden er meget omstændige og omkostningstunge. De institutioner er ikke egnede til at behandle sager om socialt bedrageri og sager på aktiverings- og beskæftigelsesområdet.

Disse institutioner har ikke tradition for at kommunikere med den berørte borger om sagen og som offentlig myndighed har de tilsyneladende også svært ved at forholde sig til dårlig eller ulovlig sagsbehandling hos den underordnede myndighed. Der er jo tradition for at danske offentlige myndigheder ikke begår fejl.

Borgeren orienteres ikke om sagsforløbet – udover at yderligere sagsbehandlingstid må påregnes... Og den fattige borgere har ingen fag-person at støtte sig til.

Selv i sager, hvor der kan påvises åbenlyse fejl, vil disse myndigheder ikke tage sagen og rette fejlen.

Jeg tror, at rigtig mange sager kunne afgøres med anvendelse af betydeligt mindre ressourcer.

7.

Det er uhensigtsmæssigt og urimeligt, at det er samme personer/ sagsbehandler/ kommune som undersøger sager om socialbedrageri, manglende rådighed osv. som også træffer afgørelserne og udmåler straffen.

Sagerne bør forelægges en uvildig instans forinden afgørelse træffes eller sanktioner iværksættes. Sanktionerne er ofte af en størrelsesorden, der fjerner hele eller betydelige dele af forsørgelsesgrundlaget. Der er sjældent tale om sanktioner i normal bødestrærelse og med en mindelig afdragsordning til politiet.

Forseelsen omfang står ikke mål med den straf eller de konsekvenser, som forseelsen afføder.

Man straffer først, hvorefter borgeren skal bevise sin eventuelle uskyld.

Det kan koste borgeren tusinder af kroner at glemme et ligegyldigt proforma-møde.

8.

Man kunne beslutte, at når borgeren af kommunen afkræves tilbagebetaling over et vist beløb, så overgår sagen til politiet, så borgeren får mulighed for at få en forsvarer og få prøvet sin sag overfor en uvildig dommer.

9.

Det er "gratis" for kommunen at sende en sag til Statsforvaltningerne og det koster intet (for kommunen) at tabe en sag.

Det burde have konsekvenser for en kommune at sende dårligt begrundede og dårligt sagsbehandlede sager til ankeinstanserne.

Man kunne i højere grad afvise og returnere sager, som har dårlig eller fejlagtig sagsbehandling.

10.

De kommunale sagsbehandleres uddannelse og kompetencer matcher i mange tilfælde ikke de vidtrækkende magtbeføjelser som disse personer har overfor borgerne. Uddannede politibetjente i tjeneste har kun en minimal del af de beføjelser, som mange kommunale ansatte har overfor borgerne.

Sagsbehandlerne kan både undersøge, dømme og udmåle straffen helt uden, at nogen instans kigger dem over skulderen. Og det er i mange tilfælde sagsbehandlere uden nogen særlig form for uddannelse. Samme sagsbehandlere har i øvrigt en meget betydelig adgang til oplysninger om borgerne – f.eks. el-forbrug, varmemforbrug, tøjvask, bilkørsel, afhentning af børn på institutioner, jobcenterjournaler og lægejournaler.

11.

En kommunal afgørelse om stop for udbetalinger og krav om f.eks. tilbagebetaling af flere års ydelser på flere 100.000 kr. bør kunne prøves af borgeren ved anden instans før afgørelsen effektueres.

Og at borgerne sikres mod lange sagsbehandlingstider. Sagsbehandlingstiden i Statsforvaltningen Hovedstaden har nu rundet de 12 måneder.

12.

Nogle afgørelser betyder fratagelse af hele eller dele af forsørgelsesgrundlaget. Sådanne afgørelser kan træffes rent data-teknisk og/eller på et meget spinkelt grundlag.

Sådanne afgørelser bør ikke kunne træffes uden den berørte borger er direkte og personligt informeret.